

الله
عَزَّوجَلَّ
بِحُكْمِهِ يَسِّرْ

علیْهِ السَّلَامُ
عَلیْهِ السَّلَامُ
عَلیْهِ السَّلَامُ
لَازْبَانٌ
لَازْبَانٌ
لَازْبَانٌ

زندگی و زمانه امیرالمؤمنین علیه السلام
از زبان ایشان

محمد محبیا

سوانح اسلام: محمدیان، محمد، ۱۳۴۲-

عنوان و نام پدیدآور: علی زندگانی از زبان علی زندگی و زمانه امیرالمؤمنین از زبان ایشان / نویسنده محمد محمدیان.
مشخصات نشر: قم، نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها، دفتر نشر معارف، ۱۳۹۶.

مشخصات ظاهری: ۶۲۴ ص.

شارک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۴۱-۱۲۴-۹

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: کتابنامه.

عنوان دیگر: زندگی و زمانه امیرالمؤمنین از زبان ایشان.

موضوع: علی بن ابی طالب، امام اول، قبل از هجرت - ۴۰ ق.

م موضوع: Ali ibn Abi-Talib, Imam 1, 661-600

شناسه افروزه: نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها. دفتر نشر معارف

ردیه سندی کنکره: BP ۳۷/۳۵/م ۳۱۲ ع ۸۱۳۹۶

ردیه سندی دیویس: ۲۹۷/۹۵۱

شماره کتابخانه ملی: ۴۸۱۱۰۹۹

فهرست

۱۱	مقدمه
۱۷	
۱۹	ایام کودکی
۲۰	نخستین ایمان آورنده به رسول خدا ﷺ
۲۲	محبوب‌ترین فرد نزد رسول خدا ﷺ
۲۶	حاطراتی از مکه
۳۳	
۳۵	هجرت به مدینه
۳۷	پیمان برادری با رسول خدا ﷺ
۳۹	ازدواج با دختر رسول خدا ﷺ
۴۶	جهاد در رکاب رسول خدا ﷺ
۴۸	میدان بدر؛ نخستین تجربه کارزار با دشمنان اسلام
۴۹	حاطراتی از جنگ أحد
۵۱	حضور حماسی در جنگ خندق
۵۲	فتح خیر؛ پایانی بر افسانه یهود
۵۶	قرائت سوره برائت در مکه
۵۷	انتصاب به جانشینی رسول خدا ﷺ در غدیر خم
۶۰	حاطراتی از دوران مدینه
۶۴	نگرانی‌های رسول خدا ﷺ
۶۷	ارتحال رسول خدا ﷺ
۷۱	
۷۳	تغییر مسیر خلافت
۷۹	اتمام حجت با مردم در موضوع خلافت و امامت
۸۴	نهایت بی یاوری
۸۶	سکوت برای حفظ وحدت
۸۹	گفت‌وگویی مستدل با ابوبکر
۹۶	ماجرای غم‌بار فدک
۹۹	شهادت فاطمه زهرا ﷺ

فرمان جنگ به لشکریان و فرماندهان	۳۴۹
اعزام طلایه‌داران لشکر به سوی شام	۳۵۲
حوادث مسیر کوفه تا صفين	۳۵۷
ورود به صفين	۳۶۰
مشکل آب	۳۶۱
هدایت لشکریان	۳۶۲
آخرین اتمام حجت با معاویه	۳۷۵
پرهیز از شروع جنگ	۳۸۰
تشویق سپاهیان برای نبرد با پیشوایان کفر	۳۸۲
رعایت اخلاق در جنگ	۳۸۷
قدرتانی و تشکر از باران	۳۹۴
حوادثی در جنگ	۳۹۷
پاسخ به چند پرسش	۳۹۹
آتش‌بس موقت	۴۰۲
دعوت معاویه به جنگ تن به تن	۴۰۷
شهادت عمار یاسر	۴۰۹
پاسخ به نامه‌های معاویه برای نجات از جنگ	۴۱۱
در آستانهٔ پیروزی قطعی	۴۱۷

۴۲۱

قرآن بر سرنیزه‌ها	۴۲۳
بازگرداندن مالک اشتراز میدان جنگ	۴۲۶
پاسخ به نامهٔ معاویه	۴۲۹
انتخاب اجباری ابوموسی اشعری	۴۳۱
نوشتن معاهدهٔ حکمیت	۴۳۴
توصیه‌های امام به داوران حکمیت	۴۳۸
خوارج؛ مولود حکمیت	۴۳۹
بازگشت از صفين	۴۴۱
ورود به کوفه	۴۴۵
تحلیلی جامع از جنگ صفين	۴۵۱

۴۵۷

۴۵۹	مدارا و نرم خوبی با خوارج
۴۶۶	پاسخ‌هایی به شعارهای خوارج
۴۷۷	خبر خیانت نماینده‌گان در حکومت و آمادگی برای جنگ
۴۸۰	آمادگی دوباره برای جنگ با معاویه
۴۸۶	دعوت از خوارج، برای شرکت در جنگ با معاویه
۴۸۶	تغییر مسیر جنگ از شام به نهروان
۴۹۰	رخدادهایی در مسیر نهروان
۴۹۳	ورود به نهروان
۴۹۹	درنگ در نبرد با خوارج
۵۰۰	در میدان نبرد
۵۰۳	پس از پیروزی در نهروان
۵۰۹	استمرار جریان خوارج در طول تاریخ

۵۱۱

۵۱۳	بسیج مردم برای عزیمت به جنگ با معاویه
۵۱۵	اعزام مالک اشتر به مصر و شهادت او در این مسیر
۵۱۹	شهادت محمد بن ابی بکر، استاندار مصر
۵۲۵	فتنه‌انگیزی در بصره
۵۳۰	مقابله با غارت‌های نعمان و ابن مسعود و بیزید بن شجره
۵۳۴	مقابله با غارت بُسرین از طاة در حجاز و یمن
۵۲۸	مقابله با غارت سفیان بن عوف غامدی در شهر الأنبار
۵۴۳	نامه‌ای تاریخی و روشنگر
۵۴۹	توبیخ مردم به سبب سستی در جنگ با معاویه
۵۷۰	آمادگی مردم برای جنگ با معاویه
۵۷۷	

۵۸۳

۵۸۵	نژدیک بودن وعده شهادت
۵۸۸	ملاقات با رسول خدا در رؤیا
۵۹۰	شب ضربت خوردن

فهرست

۵۹۳	سفرارش به مدارا با این مجلجم
۵۹۵	گفت و گوهایی با عیادت کنندگان
۵۹۸	آخرین وصایا
۶۰۵	لحظه ارتحال

۶۰۷	منابع
۶۱۳	نمایه

مقدمه

سپاس برآستان بلند پروردگاری که سخنوران از مرح و ثنای او فرومانند! حسابگران از شمارش نعمت‌هایش به عجز آیند! همت‌های والا در طریق درک [حقیقت] او، ره به جایی نبرند و ژرفکاوان و غواصان دریای علوم به [حقیقت ذات] او دست نیابند!^۱ سلام خدا پر محمد ﷺ که در شریف‌ترین خاندان چشم به جهان گشود و در مهد کرامت و پاکی رشد یافت. نیک‌سرشان شیفتۀ او شدند و نگاهشان بر فضایل او خیره ماند. خدا به برکت وجودش، کینه‌ها از سینه‌ها زدود، آتش دشمنی‌ها فرون Shanد، وسعت دل‌ها را رویشگاه محبت و الفت قرارداد، فرودستان را بر مسند عزت نشاند و فرادستان مغروف را به خواری و کرنش واداشت!^۲

سلام بر اهل بیت پیامبر، آنان که حضورشان در کنار امت اسلام، تضمینی بر شکوفایی علم و میرایی جهل بود. آنان ستون‌های استوار اسلام و پناهگاه مردم بودند و با تلاش و جهاد آنان، حق به جایگاه خویش بازگشت و باطل از مسند خود به زیرآمد.^۳

آنان صدرنشین عرصهٔ دانش و بصیرت بودند و روح یقین در جانشان موج می‌زد. آنچه بر ناز پروردگان دشوار می‌نمود، برای آنان آسان و تحمل پذیر بود. جسمشان همچون دیگران از خاک بود؛ اما روح والایشان با عالم ملکوت پیوند داشت. آنان جانشینان خدا در زمین و دعوت‌کنندهٔ مردم به دین خدا بودند.^۴

***

با گذشت بیش از چهارده قرن از ظهور اسلام و اوضاع پرفرازونشیبی که مسلمانان پشت سر گذاشته‌اند و اختلاف‌ها و جدایی‌های تأسف‌باری که درین آنان رخ داده است، امروز بیش از هر زمان دیگر، نیازمند شناخت مجدد اسلام ناب و خالص هستیم.

۱. نهج البلاغة، خطبة ۱، ص ۳۹.

۲. نهج البلاغة، خطبة ۹۶، ص ۱۴۱.

۳. نهج البلاغة، خطبة ۲۳۹، ص ۳۵۷.

۴. نهج البلاغة، حکمت ۱۴۷، ص ۴۹۷.